

**Datum**

16 mei 2022

**Onderwerp**

RTG Arbeidsmigratie – Position Paper door mw. Gaby van den Waardenburg – Gemeente Helmond/VNG Klankbordgroep Arbeidsmigranten

**Position Paper ‘Aanpak misstanden bij Arbeidsmigratie’**

De gemeente Helmond is een stad met 93.500 inwoners en maakt onderdeel uit van de Metropool Regio Eindhoven. Naar schatting verblijven binnen deze regio 50.000 arbeidsmigranten, waarvan circa 10 % in en nabij de gemeente Helmond. Een deel van deze arbeidsmigranten is werkzaam in de regio Eindhoven, met name de technologische industrie (expats / kennismigranten). In de gemeente Helmond werken de arbeidsmigranten vooral in de maak- en voedingsindustrie en in de logistiek.

De Coronacrisis heeft ons geleerd dat arbeidsmigranten kwetsbaar zijn. Hun arbeids- en woonomstandigheden laten nog vaak te wensen over. Omdat de Nederlandse economie ook in de komende jaren afhankelijk zal zijn van arbeidskrachten uit het buitenland zijn (vergaande-) maatregelen nodig om de positie van arbeidsmigranten te verbeteren. Daarvoor is regelgeving vanuit het Rijk nodig, maar ook lokale/regionale samenwerking op het gebied van huisvesting, arbeidsomstandigheden, gezondheidszorg en toezicht en naleving.

**Terugkijken maar vooral ook vooruit!**

Het is nu bijna anderhalf jaar geleden dat het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten onder leiding van Emile Roemer een tweede advies heeft uitgebracht. Namens de VNG Klankbordgroep Arbeidsmigranten moet ik constateren dat er zaken opgepakt zijn, maar dat concrete verbeteringen op dit moment beperkt zijn. Toch lees ik in de begroting van het ministerie van SZW ook terug dat zij arbeidsmigratie als een beleidsprioriteit beschouwt. En dat vind ik een positief signaal.

Laten we het momentum niet verliezen. Ik begrijp dat het maken van kwalitatief goede wetten tijd kost, maar de tijd dringt. We worden dagelijks geconfronteerd met schrijnende situaties. Daarom licht ik een aantal aspecten toe die naar mijn mening meer aandacht verdienen, en waar we met elkaar een verbeteringslag in moeten kunnen maken.

1. Het sterk controleren en aanpakken van bedrijven die arbeidsmigranten uitbuiten: Meer capaciteit Inspectie SZW + soepeler in gegevensdeling voor een meer integrale handhavingsaanpak

Handhaving en toezicht moeten geïntensiveerd worden. Uitzendbureaus, huisvesters en inleners die stelselmatig regels overtreden moeten een gereede kans lopen om betrapt te worden. Dit betekent onder meer dat de capaciteit van de Inspectie SZW uitgebreid moet worden. Het betekent eveneens dat er een soepeler gegevensdeling moet komen tussen gemeenten, het UWV, de Belastingdienst en de Inspectie SZW, zodat we met elkaar als één overheid kunnen optreden tegen het misbruik van arbeidsmigranten. Momenteel lukt dit echter nog niet: de problemen waar het Flexibel Regionaal Interventieteam mee kampt illustreert dit.

Het Flexibel Regionaal Interventieteam richt zich op malafide uitzendbureaus, huisvesters en inleners van arbeidsmigranten. Gegevensdeling is mogelijk op basis van art. 64 van de Wet SUWI en de afspraken in het convenant van de Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI). Momenteel is er echter bij de Belastingdienst een terughoudendheid en zijn er lange doorlooptijden om dit mogelijk te kunnen maken. Vorig jaar heeft de VNG Staatssecretaris Wiersma en Staatssecretaris Vijlbrief per brief opgeroepen om, in het kader van de pilot van het Flexibel Regionaal Interventieteam, vaart te maken met het mogelijk maken van gegevensdeling tussen gemeenten, Inspectie SZW, UWV en de Belastingdienst. Deze brief is tot op heden onbeantwoord gebleven.

2. Verbeteringen van de markt voor uitzendbureaus zijn snel nodig

Gemeenten worden vaak geconfronteerd met de uitwassen in de uitzendsector en zijn voor een groot deel bezig met ‘symptoombestrijding’ van een op onderdelen slecht functionerende uitzendmarkt. Het landelijk expertisecentrum Pharos bracht vorige maand een rapport uit (‘Zorg(en) voor arbeidsmigranten’) waaruit blijkt dat veel arbeidsmigranten door slechte werk- en leefomstandigheden grotere risico’s lopen op fysieke én



mentale gezondheidsklachten. Pharos adviseert o.a. het beter organiseren van bedrijfsgezondheidszorg en gezonde en veilige werkomstandigheden door uitzendbureaus en werkgevers.

Er dienen daarom hoognodig meer barrières opgeworpen te worden om het voor kwaadwillende partijen moeilijker te maken om toe te treden tot de markt. We merken dat de implementatie van nieuwe maatregelen veel tijd vergt. Doorlooptijden van 3 tot 5 jaar worden in het vooruitzicht gesteld. Ik pleit voor een versnelling van dit proces en het met spoed opwerpen van andere (snellere) barrières om malafide praktijken tegen te gaan.

### 3. Wetsvoorstel Goed Verhuurderschap: geef de mogelijkheid voor een huisvestingskeurmerk

Een mogelijkheid dat het wetsvoorstel 'Goed Verhuurderschap' biedt, is om een verhuurdervergunning te vragen voor de huisvesting van arbeidsmigranten door gemeenten. Gemeenten kunnen hiermee sturen op de huisvesting. De criteria die hier bij passen, worden momenteel uitgewerkt in een AMvB. De VNG wil graag de mogelijkheid bieden aan gemeenten om een huisvestingskeurmerk (zoals het keurmerk van de Stichting Normering Flexwonen) als voorwaarde te stellen voor het afgeven van een verhuurdervergunning. Dit keurmerk is van toegevoegde waarde voor gemeenten, omdat het toeziet op allerlei welzijns- en leefbaarheidsaspecten rondom de huisvesting van arbeidsmigranten.

Het ministerie van BZK wijst een huisvestingkeurmerk af, omdat dit zou kunnen conflicteren met regels die gesteld zijn in het bouwbesluit. Stichting Normering Flexwonen geeft echter aan dat zij bereid is het gesprek hierover aan te gaan, hun criteria hierop aan te passen en bijvoorbeeld direct te verwijzen naar het bouwbesluit.

### 4. Betere beeldvorming is nodig voor het realiseren van meer en betere huisvesting

Landelijk kijkt men naar de gemeenten om fors meer huisvesting (150.000 bedden) te realiseren voor arbeidsmigranten door planologische medewerking en vergunningen. Door de slechte beeldvorming rondom huisvesting van arbeidsmigranten is dit echter vaak erg moeilijk. Helaas zijn er ook relatief veel slechte voorbeelden van huisvesting van arbeidsmigranten. Maar goede voorbeelden zijn er zeker ook. Hoe kunnen we er samen voor zorgen dat er een betere beeldvorming ontstaat rondom (goed georganiseerde) huisvesting van arbeidsmigranten?

### 5. Werkgevers dienen een uitdrukkelijke rol te hebben in de integratie van arbeidsmigranten

Werkgevers hebben er baat bij dat arbeidsmigranten goed integreren in de samenleving. Ook zij kunnen daar een bijdrage aan leveren. Het zou helpen als werkgevers een convenant met gemeenten moeten sluiten over huisvesting, begeleiding en integratie, net zoals bijv. prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties. Overkoepelende werkgeversorganisaties geven echter aan dat deze afspraken op individueel niveau per bedrijf moet worden gesloten. Maar, voor menig bedrijf staat daartoe geen belang, noodzaak of incentive. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat werkgevers meer bijdragen aan de integratie van arbeidsmigranten?

### 6. Een goede registratie van verblijfadressen is cruciaal

Gemeenten kunnen alleen effectief handelen als ze weten hoeveel en welke arbeidsmigranten binnen de gemeente verblijven. De gemeentelijke aanpak staat of valt met zicht op arbeidsmigratie. De problematiek rondom de registratie van arbeidsmigranten werkt door in misstanden op allerlei andere terreinen. Het is daarom cruciaal dat de feitelijke verblijfplaats van arbeidsmigranten zo snel als mogelijk wordt geregistreerd. Een verplichting hierin is belangrijk en maakt het mogelijk om een sluitende registratie te realiseren.

De Tweede Kamer heeft op 29 juni jl. een amendement van Rajkowski c.s. aangenomen over het in de basisregistratie opnemen van contactgegevens en tijdelijke verblijfplaatsen van niet-ingezetenen (35648-12). De voorbereidingen hiervoor worden momenteel getroffen door het ministerie van BZK. Dat is een hele goede stap. Daarnaast hecht ik veel belang aan het onderzoek, zoals genoemd in de brief van 28 juni (2021-0000317977), naar de vraag of het EU-recht mogelijkheden laat voor verplichte registratie in de BRP van personen die kortdurend (korter dan vier maanden) in Nederland verblijven. Vanuit de VNG Klankbordgroep Arbeidsmigranten hoop ik op korte termijn geïnformeerd te worden over de uitkomsten hiervan.

*Gaby van den Waardenburg - Wethouder Stedelijke Ontwikkeling, Wonen en Regionale Samenwerking  
Gemeente Helmond / VNG Klankbordgroep Arbeidsmigranten*